حرمين

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

د نېکمرغه ژوند لپاره گټورې وسيلې

الوسائل المفيدة للحياة السعيدة

بشتو

پښتو

ليکوال

شيخ عبد الرحمن بن ناصر سعدي رحمه الله

ⓒ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٦هـ

السعدي ، عبد الرحمن
الوسائل المفيدة للحياة السعيدة - بشتو. / عبد الرحمن السعدي
- ط١. .- الرياض ، ١٤٤٦هـ
٢٢ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٦/١٥٣٨٦
ردمك: ٨-٢٦-٨٥٢٤-٦٠٣-٩٧٨

الوسائل المفيدة للحياة السعيدة

د نېکمرغه ژوند لپاره ګټورې وسیلې

لیکوال

شيخ عبد الرحمن بن ناصر سعدي (رحمه الله)

د لیکوال سریزه

الحمد للّٰه الذي له الحمد كله، وأشهد أن لا إله إلا اللّٰه وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، صلى اللّٰه عليه وعلى آله وأصحابه وسلم.

اما بعد: د زړه سکون، اطمينان، خوشحالي، او د هغې د اندېښنې او غمونو لرې کول هغه څه دي چې هرڅوک يې غواړي، او په دې سره ښه ژوند ترلاسه کېږي، خوشحالي او خوښی بشپړېږي، او دې لپاره ديني او طبيعي لاملونه دي، او د دې ټولو شيانو څښتن کېدل ممکنه نه ده مګر د مومنانو لپاره، او که دغه خوشحالي پرته له مومنانو نورو ته د کوم سبب له لارې پېښ شي، دا به د هغوی د عاقلانو خلکو يوه هڅه وي، حال دا چې هغوی ډېرې ګټورې، ثابتې لارې له لاسه ورکړې دي، چې د حال او راتلونکي لپاره ډېرې مفيدې تمامېدلی شي.

خو زه به په دې رساله کې د دې لوی غوښتنې او مطلب د هغې لاملونو يادونه وکړم چې زما ذهن ته راځي، کوم چې هرڅوک يې په لټه کې دي.

ځينو خلکو د دې لاملونو ډېری برخه ترلاسه کړې چې خوشحاله او ښه ژوند لري، او ځينو خلکو د دې لاملونو څخه هېڅ نه دي ترلاسه کړي چې خپل ژوند د بدبختۍ او شقاوت سره تېروي. او ځينې خلکو د دې دواړو په منځ کې دي، د هغه څه په تناسب چې په هغې کې بريالی شوی دی. او اللّٰه تعالی توفيق ورکوونکی دی او هغه په خير کې مرسته کوي او له شر څخه مخنيوی کوي.

فصل

۱- تر ټولو لوی لامل، اساس او اصل، ايمان او صالح عمل دی، اللّٰه تعالی فرمايي: ﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ

وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴿٩٧﴾ [النحل: آية ٩٧].

ژباړه: (چا چې نېک عمل وکړ، سړی وي، یا که ښځه، په داسې حال کې چې مومن وي، نو خامخا هرومرو به مونږ هغه ته ژوند ورکړو، ډېر پاکېزه ژوند او خامخا هرومرو به مونږ هغوی ته د هغوی د اجر جزا ورکړو د هغو تر ټولو ښو عملونو په بدل کې چې دوی به کول) (د النحل سورت: ۹۷ آیت).

الله تعالی هغو کسانو ته خبر ورکوي، چا چې ایمان او نیک عمل سره یو ځای کړي، په دې دنیا کې د ښه ژوند، او په دې دنیا کې او ابدي نړۍ کې د ښه اجر ژمنه کوي.

د دې سبب روښانه دی: هغه مومنان چې په الله تعالی صحیحه عقیده لري، کوم چې نیک عمل زیاتوي، په دنیا او اخرت کې زړونه او اخلاق برابروي،، هغوي سره هغه اصول او اساسات شتون لري چې له هغې له لارې دوی د خوښۍ او خوشحالۍ، اضطراب، اندیښنې او غمونو ټول اسباب استقبالوي.

دوي د خوښۍ او خوشحالۍ څیزونه قبلوي او د هغې شکر ادا کوي، او په ګټورو کارونو کې یې مصرفوي، نو که دوی دغه خوشحالي په دې ډول وکاروي، د هغې څخه خوښي ترلاسه کوي، او د هغې دوام او برکت غواړي، او شگر گذاران د خپل ثواب هیله لري، ډېره ستره او عظیمه ده کوم چې د هغې خیر او برکت له دې خوشحالیو څخه زیات دی کوم چې د دې خوشحالیو ثمرات ګڼل کېږي.

دوي کړاونه، زیانونه، اندېښنې او غمونه قبلوي او څومره چې ممکن وي ورسره مقاومت کوي، او هر څومره چې کولی شي هغو کې تخفیف او کموالی

راولي، او د هغه څه پر وړاندې صبر کوي چې د پېښېدو پرته بله چاره نه لري، نو په دې سره دوی د کړاونو آثار په ګټور مقاومت، تجربې، قوت ترلاسه کوي، او همدارنګه زغم او د ثواب او اجر تمه کول سختۍ او کړاونه له منځه وړي، او ښې هیلې او خوشحالۍ د کړاونو ځای ناستې کېږي، او د اللّٰه تعالی فضل او اجر ته هیله پیدا کېږي، لکه څنګه چې پیغمبر صلی اللّٰه علیه وسلم په صحیح حدیث کې تعبیر کړی دی چې فرمایي: ((عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ)) [صحیح مسلم: ۲۹۹۹].

ژباړه: (د مؤمن چارې ته حیرانتیا ده، یقینا چې هره چاره یې په خیر ده، او دا (ځانګړتیا) له مؤمن پرته د بل چا لپاره نشته، که خوشحالي ورته ورسيږي نو شکر وباسي او دا د ده لپاره خیر دی، او که مصیبت ورته ورسیږي صبر کوي او دا د ده لپاره خیر دی او دا د هیچا لپاره نشته مګر د مومن لپاره). (مسلم روایت کړی دی).

نو هغه صلی اللّٰه علیه وسلم موږ ته خبر راکړ چې د مومن ګټې او نیکمرغي او د هغه د عملونو ثمرې به په ټولو هغو خوشحالیو او کړاونو سره چې هغه ته پېښېږي څو چنده کېږي. له همدې امله تاسو دوه کسان به وموmئ چې د ښه یا بد پېښې سره به مخ شي، خو د دواړو غبرګون د پېښې پر وړاندې د هر یو کس د ایمان او نیک عمل په تناسب توپیر لري.

دغه یاد کس چې یاد دوه صفتونه لري، خیر او شر په شکر او صبر او هر هغه شیان چې هغو پورې تړلي دي استقبالوي، نو له همدې امله هغه ته خوښي او خوشحالي رسېږي، او د اندېښنې، غم، اضطراب، د سینې تنګوالی، او د ژوند

بدبختۍ له منځه ځي، او په دې دنيا کې به ښه ژوند لري. او دا بل کس ښېګڼې په شرارت، تکبر او ظلم سره استقبالوي. د هغه اخلاق منحرف کېږي او هغه دغه ښېګڼې د ځارويو په څېر د حرص او بې صبرۍ سره استقبالوي، او بيا هم زړه يې آرامه نه وي، بلکې له ډېرو اړخونو څخه، د خپلې خوښې شيانو د زواليدو په وېره کې وي، او د ډېرو پېښو له مخې چې دې شيانو ته رسېږي، او له بله اړخه د نفس خواهشات حد نه لري او د نورو شيانو لپاره لېواله وي، نو ممکن چې ورته پېښ شي او ممکن چې پېښ نه شي، که په اټکل سره ورته پېښ شي، هغه به هم پرته له اندېښنو نه وي کوم چې مخکې يادې شوې. سختۍ او کړاونه به په تشويش، اضطراب، بې صبرۍ، ويرې او بې قرارۍ سره استقبالوي، نو د ژوند د بدبختيو، رواني او عصبي ناروغيو، او د هغه د وېرې په اړه پوښتنه مه کوه چې هغه ته څه پېښېږي، او ممکن هغه بدترين حالت او تر ټولو وحشتناکه ستونزو ته ورسوي، ځکه چې هغه د کوم اجر تمه نه لري. او هغه صبر او زغم هم نه لري چې هغه ته د ور پېښ شوي مصيبت کې کموالی او اسانتيا راولي.

دا ټول د تجربې له مخې ليدل شوي دي، او د دې ډول يوه بيلګه، که تاسو په دې فکر وکړئ او د خلکو په شرايطو کې يې پلي کړئ، نو تاسو به د هغه مومن ترمنځ لوی توپير وګورئ چې د خپل ايمان سره سم عمل کوي، او د هغه چا ترمنځ چې د هغه په څېر نه دی، دا هغه څه دي چې دين د الله تعالی د رزق ورکولو کې پر قناعت هڅونه کوي، او هغه څه چې هغه خپلو بندګانو ته د خپل هر ډول فضل او سخاوت له لارې ورکړي دي.

که چېرې يو مومن په ناروغۍ، فقر، يا ورته پېښو اخته شي چې هرڅوک ورسره مخ دي، نو - د هغه د ايمان او هغه قناعت چې يې لري او رضايت پر هغه

څه چې اللّٰه ورته ټاکلي دي - د هغه د سترګې د یخوالي سبب ګرځي، او په زړه کې هغه څه نه غواړي چې د هغه لپاره نه وي ټاکل شوي، او هغه چا ته به ګوري چې له هغه څخه ښکته وي، او هغه چا ته به نه ګوري چې له هغه څخه پورته وي، نو ممکن د هغه خوشحالۍ د هغه چا له خوشحالیو څخه ډېرې وي کوم چې ټولې دنیاوي غوښتنې بشپړې شوې وي، که چېرته قناعت و نه لري.

همدارنګه تاسو به هغه څوک چې د ایمان په مقتضا سره عمل نه کوي، که په یو څه فقر اخته شي، یا ځینې دنیاوي غوښتنې له لاسه ورکړي، نو تاسو به هغه په خورا بدبختۍ او خفګان کې ومومئ.

بله بېلګه: که چیرې د وېرې لاملونه رامنځته شي، او انسان په تشویشونو کې اخته شي، نو تاسو به هغه څوک چې د صحیح ایمان خاوند وي، د هغه زړه به قوي، نفس به یې ډاډمن وي، د دې توان لري چې دا مسله اداره او له دې پړاو څخه چې هغه ورسره مخ شوی دی، په فکر، قول او عمل په ښه شکل تېر شي، او هغه ځان د دې ځورونکي ګډوډۍ او تشویشونو لپاره مخکې له مخکې ځان چمتو کړی وي، او دغه شرایط دي چې انسان ته تسلیت ورکوي او زړه یې ثابتوي.

تاسو به وګورئ هغه څوک چې ایمان نه لري د دې حالت مخالف حالت کې به وي، که چېرته وېره رامنځته شي، د هغه وجدان په تشویش کې شي، فکرونه به یې خپاره شي، او وېره به یې را ګیر کړي، بهرنۍ وېره او داخلي اندیښنه به ورته راټول شي چې د هغې د تفصیل بیان غیر ممکن دي، دا ډول خلک، که چېرې ځینې طبیعي اسباب ورته پېښ نشي چې ډېر تمرین ته اړتیا لري، د دوی ځواک به له منځه لاړ شي او اعصاب به یې په تشویش کې شي،

د ايمان د نه شتون له مخې چې صبر باندې ټينګار کوي، په ځانګړې توګه په بحراني حالاتو او غمجنو او ځورونکو حالاتو کې.

نو صالح او فاجر، مومن او کافر، د اکتسابي زړورتيا په ترلاسه کولو کې شريک دي، او په هغه غريزه کې چې ويره کموي او اسانوي يې، مګر د مومن ځانګړتيا په دې کې ده چې هغه د قوي ايمان، صبر، او پر اللّٰه تعالی باندې د توکل، اعتماد، او د ثواب د تمې له مخې توپير لري، دا هغه شيان دي چې د هغه شجاعت زياتوي، او د ويرې بار کموي، او ستونزې ور باندې اسانه کوي، لکه څنګه چې اللّٰه تعالی فرمايلي دي: ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ ۖ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ﴿١٠٤﴾﴾ [النساء: آية ١٠٤].

ژباړه: (که تاسو يئ چې په تکليف کېږئ، نو بېشکه هغوی (هم) په تکليف کېږي، لکه څنګه چې تاسو په تکليف کېږئ او تاسو له اللّٰه نه د هغه څه امېد لرئ چې هغوی يې امېد نه لري) (النساء سورت: ۱۰۴ آيت).

هغوي ته د اللّٰه تعالی مرستې، ځانګړې ملاتړ او مدد حاصلېږي چې د ويرې له منځه وړونکې دي، او اللّٰه تعالی فرمايي: ﴿وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾﴾ [الأنفال: آية ٤٦].

ژباړه: (او صبر کوئ، بېشکه اللّٰه د صبر کوونکو ملګرى دى) (الانفال سورت: ۴۶ آيت).

۲- او د هغو اسبابو څخه چې انديښنه، غم او اضطراب له منځه وړي: له خلکو سره په قول او عمل کې ښه کول، او هر ډول نيک عملونه دي، او دا ټول خير او احسان دي، او د دې په واسطه اللّٰه پاک له صالحانو او فاجرانو څخه

هر یو څخه په اندازه اندیښنې او غمونه لرې کوي، خو مؤمن تر ټولو بشپړه برخه او حصې لرونکی دی، او هغه د دې حقیقت له مخې توپیر لري چې د هغه نیک عملونه د اخلاص او د اجر په تمه له مخې شوي دي.

نو الله تعالی د هغه لپاره د ښېګڼې او نیکو کارونو ترسره کول اسانه کوي، ځکه چې د خیر رسولو هیله لري، او د هغه د اخلاص او د اجر غوښتلو له امله له هغه څخه سختی لرې کوي، الله تعالی فرمایي: ﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾﴾ [النساء: ١١٤].

ژباړه: (هېڅ خیر نشته د هغوی په ډېرو پټو مشورو کې مګر هغه څوك چې حکم وکړي د صدقې کولو، یا د نېکۍ کولو، یا د خلقو په مینځ کې د اصلاح (روغې) کولو، او هر څوك چې دغه کارونه د الله د رضا لټولو لپاره وکړي، نو ژر ده چې هغه ته به مونږ ډېر لوی اجر ورکړو) (د النساء سورت: ۱۱۴ آیت).

الله تعالی فرمایي چې دا ټولې چارې د هغه چا لپاره خیر دي چې دا ورڅخه صادر شوي وي. خیر، خیر راوړي او شر له منځه وړي. او هغه مومن چې له الله تعالی څخه اجر غواړي، هغه ته به لوي اجر ورکړي، او د لوی اجر له جملې څخه: د اندېښنو، غمونو، کړاو او داسې نورو شیانو لرې کول دي.

فصل

۳- د اضطراب د لرې کولو د اسبابو له جملې څخه چې عصبي فشار څخه را منځته کېږي، او زړه د ځینو ناخوالو شیانو څخه مصروفوي: ځان په ګټور کار یا علم باندې بوختول دي. دا کار زړه د هغه څه په اړه چې هغه یې د اضطراب

حال ته رسولی دی، منصرف کوي. نو ممکن لدې سره هغه اسباب هېر کړي چې د هغه د اندیښنې او غم لامل شوي و، نو له دې کبله د هغه روح خوشحاله او فعالیت یې ډېر شو، او دغه سبب د مومن او غیر مومن تر مینځ مشترک دی. خو مؤمن د خپل ایمان، اخلاص او اجر له مخې د هغه علم سره چې خپله یې زده کوي او یا یې نورو ته ورزده کوي، او په هغه نېک کار کې چې ترسره کوي یې، که هغه عبادت وي، نو عبادت ده، او که هغه د دنیاوي کار وي یا یو عادت وي، نو دغه کار د ښه نیت سره مل وي، او موخه یې له دې کار څخه دا وي چې د الله تعالی په اطاعت کې ورسره مرسته وکړي، او دغه کار د اندیښنې، غم او خپګان په لرې کولو کې مؤثره اغیزه لري، نو څومره انسانان د اضطراب او دوامداره کړاونو سره مخ شوي دي، او مختلف ناروغۍ باندې اخته شوي دي، نو د دوی اغیزمن درملنه (د هغه سبب هېرول دي چې هغه یې ځورولی او اندېښمن کړی دی، خپل ځان باید په مهمو کارونو کې بوخت کړي).

په کار ده کوم کار چې کوي باید داسې کار وي چې روح او نفس ورسره آرام ومومي او شوق یې ورسره وي، نو په دې سره احتمال لري چې ګټور هدف ته ورسیږي، و الله اعلم.

۴- او هغه څه چې اندېښنه او اضطراب له منځه وړي: دا ده چې خپل ټول فکر د نن ورځې په کار متمرکز کړي، او د راتلونکي لپاره د اندېښنې او د تېرو وختونو له غم څخه یې لرې وساتي. له همدې امله پیغمبر صلی الله علیه وسلم له اندېښنې او غم څخه په الله تعالی پناه غوښته (په هغه حدیث کې چې بخاري او مسلم روایت کړي دي)، نو لدې کبله په تېرو مسایلو باندې چې بېرته راګرځېدل یې ممکن نه وي غم او اندېښنه هېڅ ګټه نه کوي، او هغه اندېښنه

چې د راتلونکي له وېرې له امله رامینځته کېږي ممکن د زیان باعث وګرځي، نو بنده باید په خپل عصر او زمانه کې ژوند وکړي، خپل جدیت او هڅې د خپلې ورځې او خپل اوسني وخت د ښه کولو لپاره راټولې کړي، ځکه چې په دې باندې د زړه جمع کول او راټولول د کارونو د بشپړېدو سبب ګرځي، او بنده د اندېښنې او غم څخه تسلي ترلاسه کوي. کله چې به رسول الله صلی الله علیه وسلم دعا کوله یا به یې خپل امت ته د دعا لارښوونه کوله، نو هغه به د الله تعالی څخه د مرستې په غوښتلو باندې ټینګار کولو، او د هغه د فضل امید لرلو ته به یې هڅول، ترڅو هغه څه ترلاسه کړي چې د هغې غوښتنه یې کوله. او هغه څه باید پرېښودل شي چې د هغې د دفع کولو لپاره دعا کوي، ځکه چې دعا د عمل سره تړاو لري، بنده د هغه څه لپاره هڅه کوي چې په دینی او دنیایي چارو کې ورته ګټه رسوي، او له خپل رب څخه د خپل هدف د بریالیتوب غوښتنه کوي، او له هغه څخه مرسته غواړي، لکه څنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ((احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ)) [صحیح مسلم: ۲٦٦٤].

ژباړه: (په هغه څه ټینګار وکړه چې ګټه درته رسوي او د الله تعالی نه مرسته وغواړه، او مه کمزوری کېږه، که چېرته درته څه - زیان - ورسېده نو داسې مه وایه: که چېرته مې داسې کړي وای، نو داسې او داسې به شوي وو، خو ووایه: د الله تقدیر دی او هغه چې څه غوښتل هغه یې وکړل؛ ځکه د (که چېرته) کلمه د شیطان کړنې پرانیزي)). (مسلم روایت کړی دی).

نو هغه صلی الله علیه وسلم په هر حالت کې د ګټورو چارو په تعقیب کې

هڅو باندې امر کړی، او د اللّٰه تعالی څخه مرسته غوښتل او هغو ضعفونو ته نه تسليمېدل چې زيان او لټې ترې پيداکيږي، او تېرو وختونو او ترسره شوو چارو ته نه تسليمېدل، او د اللّٰه تعالی قضاء او قدر مشاهده کول.

او چارې يې په دوو ډولو وېشلې دي: يو هغه دي چې بنده کولی شي د هغې ترلاسه کولو لپاره هڅه وکړي او يا د هغه څه هڅه وکړي چې هغه ترې حاصليدلی شي، او يا يې منع کولی شي او يا يې کموالی راوستلی شي، نو په دې کې بنده خپله هڅه کوي او له خپل رب څخه مرسته غواړي. او بل ډول هغه دي چې دا کار په کې ممکنه نه دی، نو بنده د دې کار په مقابل کې بايد ډاډمن، مطمئن او تسليم اوسي، او په دې کې شک نشته چې د دې اصل مراعات کول د خوښۍ او د انديښني او غم لرې کولو سبب ګرځي.

فصل

۵- د سينې د پراخېدو او ډاډمنېدو يو له سترو لاملونو څخه (د اللّٰه ډېر ذکر کول دي):، ځکه چې دا د سينې د پراخېدو او ډاډمنېدو او د هغې د انديښنې او غم په لرې کولو کې ډېر ښه اغيز لري، اللّٰه تعالی فرمايي: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۞﴾ [الرعد: آية ٢٨].

ژباړه: (خبر دار چې زړونه يوازې دالله په ذکر آرام نيسي) (د الرعد سورت: ٢٨ آيت).

نو د اللّٰه تعالی ذکر کول د دې هدف په ترلاسه کولو کې خورا لوی اغيز لري، کوم چې د ذکر ځانګړتيا بلل کيږي، او هغه اجر او ثواب دی چې بنده يې تمه لري.

٦- همدا راز، د الله تعالی د ښکاره او پټو نعمتونو پېژندل او یادولو سره: الله تعالی اندېښنې او غمونه لرې کوي، او بنده د شکر کولو لپاره هڅوي، کوم چې تر ټولو لوې او لوړ مقام دی، حتی که بنده د فقر، ناروغۍ، او یا د نورو آفتونو په حالت کې وي. نو که هغه د الله تعالی نعمتونه - چې بې شمېره دي - له هغو کړاونو سره پرتله کړي چې هغه ته رسېدلي دي، دغه کړاونه د هغو نعمتونو سره په پرتله کولو کې هېڅ فیصدي نه لري او د مقایسې وړ نه دي.

بلکه، که الله تعالی بنده په بدبختیو او مصیبتونو سره وآزمويي، او هغه (بنده) د صبر، قناعت او تسلیمۍ دنده ترسره کړي، نو د هغې شدت به اسانه، او پېټی به یې سپک شي، او د بنده هیله د دې مصیبتونو د صبر کولو اجر او ثواب او د الله تعالی عبادت د ترسره کولو له لارې د صبر او قناعت دنده ترسره کول، ترخه شیان ورته خواږه کېږي، او د اجر خوږوالي په خاطر د صبر تریخوالی هېروي.

٧- په دې حالت کې یو له خورا ګټورو شیانو څخه دا ده: چې هغه څه وکاروي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم موږ ته په صحیح حدیث کې لارښوونه کړې ده چې فرمايي: ((انْظُرُوا إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ، فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ)) [صحيح مسلم: ٢٩٦٣].

ژباړه: (له ځانه ښکته کسانو ته وګورئ او له ځانه پورته کسانو ته مه ګورئ، ترڅو چې د الله تعالی نعمت ځانونو باندې سپک او لږ و نه ګڼئ. (مسلم روایت کړی).

که بنده دا ستره ملاحظه د خپلو سترګو په وړاندې کېږدي، نو هغه به

ووينې چې هغه د روغتيا او هغه څه چې هغې پورې تړلي دي، او د رزق او هغه څه چې هغې پورې تړلي دي، د ډېرو خلکو څخه مخکې دی او اوچت دی، که حالت او وضعيت يې څومره هم ناسم وي، نو په دې کار سره به د هغه اضطراب، انديښنه او غم له منځه لاړ شي، او د الله تعالی په نعمتونو سره به يې خوښي زياته شي، د هغه کسانو په تناسب چې هغوی له هغه څخه ښکته دي.

هر څومره چې يو بنده د الله تعالی په ښکاره او پټو نعمتونو، ديني او دنياوي نعمتونو کې فکر کوي، هغه به وګوري چې رب يې هغه ته ډېر خير ورکړی او له هغه څخه يې ډېر شر لرې کړی دی، نو پرته له شک څخه چې دغه کار انديښنې او غمونه لرې کوي، او د نېکمرغۍ او خوښۍ باعث کېږي.

فصل

٨- له هغو اسبابو څخه چې د خوښۍ موجب ګرځي او انديښنې او غمونه لرې کوي: د هغو لاملونو د لرې کولو هڅه کول دي چې د انديښنې باعث ګرځي، او هغه لاملونو ترلاسه کول دي چې د خوښيو باعث ګرځي، او هغه په دې شکل چې تېر شوي سختۍ بايد هېرې کړل شي کوم چې د هغې مخنيوی نه شي کېدلی، او بايد پوه شي چې د ذهن بوختول پر تېر شوي سختيو باندې بې ګټې او محال دي، او دا حماقت او لېونتوب دی، نو هغه د خپل زړه سره مبارزه کوي ترڅو د تېرو سختيو او کړاونو په اړه فکر کولو څخه ډډه وکړي، او همدارنګه د خپل زړه سره مبارزه وکړي چې د راتلونکي فقر، وېرې او نورو کړاونو په اړه هغه د انديښنې څخه لرې وساتي، کوم چې تصور کوي چې ممکن په راتلونکي ژوند کې به ورته پيښ شي. هغه پوهېږي چې راتلونکې چارې د خير او شر، هيلې او دردونو له پلوه نامعلومې دي، او دا د لوی او حکمت لرونکي الله تعالی

په لاس کې دي، بندګانو په لاس کې هېڅ نشته پرته له دې چې د دوی د خیر په ترلاسه کولو او د زیانونو د له منځه وړلو لپاره هڅه وکړي، بنده پوهیږي چې که هغه خپل ذهن د خپلو چارو د راتلونکي په اړه له خپلې اندېښنې څخه واړوي او د هغې په سمبالولو او اصلاح کې په خپل رب تکیه او توکل وکړي، هغه به یې حل کړي، او د هغې په اړه به ډاډ ترلاسه کړي، نو که هغه دا کار وکړي، زړه به یې ډاډمن شي، وضعیت به یې ښه شي، اندېښنه او اضطراب به له هغه څخه لرې شي.

۹- د راتلونکي شیانو د ملاحظه کولو لپاره یو له خورا ګټورو کارونو څخه دا ده: چې دغه دعا وکارول شي، کوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ویل: ((اللهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ)) [صحيح مسلم: ۲۷۲].

ژباړه: (یا الله! دین مې راته اصلاح کړه؛ هغه چې زما د چارو ساتنه په کې ده، دنیا مې راته اصلاح کړه؛ هغه چې زما ژوند په کې دی، آخرت مې راته اصلاح کړه؛ چېرته چې زما ورګرځېدل دي، او ژوند راته د هرې ښېګڼې د زیاتوالي سبب وګرځوه، او مرګ راته له هر شر څخه د خلاصي سبب وګرځوه). (مسلم روایت کړی دی).

او همدارنګه د هغه صلی الله علیه وسلم ارشاد دی: ((اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ)) [سنن أبي داود: ۵۰۹۰].

ژباړه: (اې الله! زه ستا د رحمت هیله لرم، نو ما د سترګو د رپ په اندازه هم ځان ته مه پرېږده، او زما ټولې چارې سمې کړه، له تا پرته بل معبود نشته).
(ابو داود په صحیح سند سره روایت کړی).

که بنده دغه دعا د زړه د حضور او په اخلاص سره ووايي، کوم چې د هغه ديني او دنياوي راتلونکي ښه والي پکې شامل دی، او د دې ترلاسه کولو لپاره خپلې هڅې هم جاري وساتي، الله تعالی به د هغه لپاره هغه څه پوره کړي چې هغه يې غواړي او هيله يې لري او د هغې لپاره يې کار او زيار وېستلی وي، پرته له شک څخه الله تعالی به يې ورکړي، او د هغه اندېښنې به په خوشحالۍ او خوښۍ بدلې شي.

فصل

۱۰- او د اضطرابونو او اندېښنو د له منځه وړلو لپاره يو له ګټورو لارو څخه دا ده چې که چېرې بنده کومه ستونزه يا کړاو تجربه کړي: نو هغه بايد د دې ستونزې تر ټولو بدې احتمالي پايلې په پام کې ونيسي او خپل ذهن د دې احتمالاتو لپاره چمتو کړي، نو کله چې دې ته تيار شو، بايد هر څومره چې امکان لري ستونزې دې کمې کړي، د دې چمتوالي او هڅو په مرسته، د هغه اندېښنې او خپګانونه له منځه ځي، او دغه هڅې د بنده لپاره د ګټو د جلبولو او د ضررونو د مخنيوي لپاره آسانه لار ده.

که کله د وېرو، ناروغيو، فقر او بې وزلۍ سببونه هغه باندې راشي، او له محبوبو شيانو څخه محروم شي، نو هغه بايد دا په ارامۍ استقبال کړي او خپل ځان دې حالت سره عادت کړي، بلکې تر هغه حده چې ممکنه وي، ځکه چې د ځان عادتول په نامساعدو شرايطو کې، پېش شوي ستونزې او کړاوونه کموي

او د سختۍ شدت يې هم کمېږي، په ځانګړې توګه که چېرې هغه د خپل توان په اندازه ستونزې دفع کړي، نو په دې حالت کې د ځان عادتول او ګټورې هڅې کول چې د بدبختيو په اړه انديښنې لېرې کړي، يو ځای کېږي، هغه بايد خپل ځان کې د کړاوونو په مقابل کې د مقاومت حس تجديد کړي، او په دې عمل کې خپل باور او اعتماد په الله باندې وساتي، او په دې کې شک نشته چې دغه کارونه لويې ګټې لري، چې د خوښۍ او زړه خوشحالۍ سبب ګرځي، سربېره پر دې چې بنده په دې کړنو کې د عاجل او آجل ثواب هيله لري، او دا يوه تجربه شوې خبره ده، او هغه خلک چې دغه پېښې يې تجربه کړي دي ډېر دي.

فصل

۱۱- او د زړه د عصبي ناروغيو لپاره، او حتی د جسماني ناروغيو لپاره هم تر ټولو لوی علاجونه دا دي چې: زړه قوي وي او د بدو فکرونو لخوا راوړل شوي خيالاتو او وهمونو باندې نه خفه کېدل او نه ورته غبرګون ښودل دي. او غصه او ګډوډي د کړاونو له اصلي لاملونو څخه دي، او که چا د بدبختيو د پېښو او د خوښيو د له منځه تللو په اړه اټکل وکړ، هغه په غمونو، خپګانونو، د زړه او جسماني ناروغيو، او عصبي انهيار کې ښکيل کېږي چې هغه بيا خپلې بدې اغېزې لري، چې خلکو د هغې ډېر زيانونه ليدلي دي.

۱۲- نو کله چې زړه پر الله اعتماد او توکل وکړي، او د وهمونو او بدو خيالاتو په مقابل کې تسليم نشي، او په الله باندې اعتماد ولري او د هغه د رحمت او فضل طمع ولري، نو په دې سره له هغه څخه غمونه او خپګانونه لرې کېږي، او د زړه او بدن ډېرې ناروغۍ له منځه ځي، او زړه ته هغه ځواک، خوشحالي او مسرّت ترلاسه کېږي چې نه شي بيان کېدلی، نو څومره روغتونونه

د وهمونو او خرابو خيالونو ناروغانو څخه ډک دي، او ځومره دغو موضوعاتو پر ډېرو قوي خلکو باندې تاثير کړی دی، سربېره له ضعيفانو څخه، او څومره دغه کارونه د احمقۍ او جنون سبب شوي دي، نو محفوظ هغه کسان دي چې الله په خپل رحمت او توفيق سره محفوظ ساتلي او د نفس سره په مبارزه کې يې بريا او توفيق ورکړی وي، ترڅو د زړه د پياوړتيا لپاره ګټور اسباب پيدا کړي چې اضطرابونه ورځخه دفع کړي، الله تعالی فرمايي: ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ...﴾ [الطلاق: آية ٣].

ژباړه: (او څوک چې پر الله توکل وکړي نو همغه ورته بسنه کوي) (د الطلاق سورت: ٣ آيت).

يعني الله تعالی په ټولو ديني او دنيوي چارو کې چې هغه ته مهمه ده کافي دی.

نو هغه څوک چې پر الله توکل کوي، د هغه زړه قوي وي او وهمونه پر هغه اغيز نه کوي، او پېښې هغه نه پرېشانه کوي، ځکه چې هغه پوهېږي چې دا د نفس ضعف او د وېرې او کمزورتيا له امله دي چې حقيقت نه لري، او هغه پوهېږي چې الله هغه کسان چې پر هغه توکل کوي په بشپړه توګه د هغه کفايت کوي، نو په الله باور لري او د هغه په وعدې اطمينان لري، نو لدې کبله د هغه غم او اضطراب لېرې کېږي، او سختۍ يې په آسانۍ، او غم يې په خوښۍ، او وېره يې په امن بدلوي. نو موږ د الله تعالی څخه د صحت او د زړه د قوت او ثابت پاتې کېدو دعا کوو، او د کامل توکل غوښتنه کوو چې الله يې خپلو بندګانو ته د هر ډول خير او د هر ضرر او زيان د دفع کولو ضمانت ورکړی دی.

فصل

۱۳- او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې قول کې: ((لَا يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ)) [صحيح مسلم: ١٤٦٩].

ژباړه: «مومن سړی دې له مؤمنې ښځې کرکه نه کوي، که د هغې یو خوی یې نه خوښېده، بل به یې خوښ شي». (مسلم روایت کړی دی).

دوه سترې ګټې:

لومړی ګټه: د ښځې، کورنۍ، ملګري، او تعامل کوونکی، او هر هغه څوک چې له تاسو سره اړیکه او تړاو لري، د تعامل لپاره لارښوونه، او دا چې تاسو باید خپل ځان ته عادت ورکړئ او پوه شئ چې هر چا کې به یوه نیمګړتیا، عیب یا څه شی وي چې تاسو یې نه خوښوئ، که داسې څه دې ومومند، نو د دې پرتله کولو لپاره باید هغه څه ته پام وکړئ چې تاسو ته لازمي یا مناسب دي، لکه د اړیکو قوي کول او د مینې د ساتلو اړتیا، او د هغه ښه ځانګړتیاو او اهدافو ته په یادولو سره، د بدیو څخه سترګې پټول او د ښېګڼو په نظر کې نیول، ترڅو ملګرتیا او اړیکه دوام وکړي، او ستاسو لپاره بشپړه آرامي حاصل شي.

دویمه ګټه: د غم او اضطراب له منځه وړل، د صفا پاتې کېدل، او د واجب او مستحب حقوقو پر ځای کولو باندې دوام: او د دواړو ترمنځ د آرامۍ ترلاسه کول، نو څوک چې د دې لارښوونې څخه پیروي نه کوي چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم یادونه کړې ده - بلکې برعکس، خرابیو ته پام وکړي او د ښېګڼو څخه سترګې پټې کړي - نو بې له شکه هغه ته به خپګان ورسېږي، او د هغه چا ترمنځ چې ورسره اړیکه لري د مینې اړیکې به خرابې شي، او ډېر حقوق چې

هر یو باید پرې پاملرنه وکړي له منځه ځي.

او ډېری خلک چې لوړ همت لري، خپل ځانونه د آفتونو او مشکلاتو په وخت کې د صبر او ارامۍ لپاره عادت کوي. خو کله چې د کوچنیو او ساده مسایلو سره مخ شي، خپه کېږي او صفا ژوند یې ګډوډېږي، او دا د دې لپاره دی چې هغوی خپل ځانونه د لویو مسایلو لپاره عادت کړي، خو د کوچنیو مسایلو لپاره یې داسې نه دي ترسره کړي، چې له دې سره د هغوی آرامۍ ته زیان رسېږي او په راحتۍ یې منفي اغیزه لري، خو پریکنده او هوښیار کسان خپل ځانونه د لږ او لوی مسایلو لپاره عادت کوي، او له الله څخه د مرستې غوښتنه کوي، او غوښتنه کوي چې دوی خپلو نفسونو ته یوازې پرې نږدي، نو په دې توګه د کوچنیو مسایلو سره په آسانۍ مخامخ کېږي لکه څنګه چې د لویو مسایلو سره په آسانۍ مخامخ کیدو. او زړه یې ارامه او نفس یې مطمئن پاتې کېږي او په آرامۍ سره ژوند کوي.

فصل

۱٤- عاقل انسان پوهېږي چې د هغه صحیح ژوند، هغه ژوند دی چې د خوښۍ او ارامۍ ژوند وي، او دا چې هغه ډېر لنډ دی، نو هغه نه باید خپل ژوند د غمونو او کړاوونو سره نور هم لنډ کړي، ځکه دا د صحیح ژوند ضد دی، هغه خپل ژوند دې ته نه ورکوي چې ډېره برخه یې د غمونو او کړاوونو په لاره تېره شي، په دې کې د نېک او بد انسان ترمنځ هېڅ توپیر نشته، خو مومن ته په دې ځانګړتیا کې ډېر لوی عاجل او آجله برخه او ګټه ده.

۱٥- او دا هم باید وکړي چې کله هغه ته کوم ناخواله ورسېږي یا هغه څه چې ترې وېره لري، هغه دې د نورو دینی او دنیوي نعمتونو سره چې ورته حاصل

شوي، او هغه ناخواله چې ورته پېښ شوي دي پرتله کړي، نو کله چې هغه سره پرتله کړي، نو واضح خبره ده چې هغه ډېر نعمتونه چې ورسره دي، او هغه څه چې ورسره ناخواله شوي، کمزوري او هېڅ نه ښکاري.

او همدارنګه هغه بايد د هغه څه پرتله وکړي چې له هغې څخه د زيان رامنځته کېدو وېره لري، او د هغه ګڼ شمېر احتمالاتو سره چې د هغې څخه د سلامتي لپاره شتون لري، نو هغه بايد کمزوري احتمالات پرې نږدي چې د ډېرو قوي احتمالاتو پر وړاندې غالب شي، او په دې توګه يې غم او وېره لرې کېږي، هغه بايد خپل ځان د هغو احتمالاتو سره چې ممکن ورته پېښ شي تيار کړي، او د هغه څه لپاره چې نه دي پېښ شوي، هڅه دې وکړي چې له هغې څخه دې ځان وساتي، او د هغه څه لپاره چې پېښ شوي، په رفع کولو يا کمولو کې هڅه وکړي.

١٦- او د ګټورو شيانو څخه دا ده چې پوه شي چې تا ته د خلکو زيان رسول، په ځانګړې توګه په بدو خبرو کې، تاسو ته زيان نه رسوي بلکې هغوی ته زيان رسوي، پرته له دې چې تاسو خپل ځان په دې فکر کې بوخت کړئ او دې ته اجازه ورکړئ چې ستاسو احساساتو باندې تسلط پيدا کړي، نو په دې حالت کې دا تاسو ته هم زيان رسوي لکه څنګه چې هغوی ته زيان رسوي، خو که تاسو ورته پام و نه کړ، نو تاسو ته به هېڅ زيان ونه رسېږي.

١٧- او پوه شه چې ستا ژوند ستا د فکرونو تابع دی، که چېرې ستا فکرونه د هغو شيانو په اړه وي چې ستا لپاره د دين يا دنيا په برخه کې ګټه لري، نو ستا ژوند به خوشحاله او نېکمرغه وي، او که نه، نو موضوع به بيا برعکس وي.

١٨- او د غم د لرې کولو لپاره له ټولو ګټور څيز هغه څه دی چې خپل

ځان ته عادت ورکړې چې شکر یوازې له الله نه وغواړې، که چېرې ته هغه چا ته ښېګڼه وکړې چې تا باندې حق لري یا هغه چا ته چې حق نه لري، نو پوه شه چې دا یو ډول معامله ده چې ته يې له الله سره کوې. نو د هغه چا له شکر څخه بې پروا اوسه چې ورباندې انعام کړې، لکه څنګه چې الله تعالی د خپلو ځانګړو خلقو په حق کې فرمايي: ﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا٩﴾ [الإنسان: آية ٩].

ژباړه: (وايي) موږ يوازې د الله د مخ لپاره خواړه درکوو، نه له تاسې بدله غواړو او نه مننه (تشکري) (الانسان سورت: ٩ آيت).

او دا په ځانګړې توګه د کورنۍ او اولادونو سره په معاملې کې څرګندېږي، او د دې سره چې ستا اړيکه ورسره څومره قوي وي، نو کله چې خپل ځان ته عادت ورکړې چې بدۍ له هغوی څخه لرې کړې، نو ته به آرام شې او خپله ارامتيا به ترلاسه کړې، او د آرامۍ يو لامل دا دی چې فضايل واخلی او پر هغو د رواني هڅونې له مخې عمل وکړې، پرته له هغه تکلف څخه چې ته يې په اړه فکر کوې، او ته د فضيلت په ترلاسه کولو کې مايوسه خپلې لارې ته راستنېږې، ځکه چې کړه لار دی انتخاب کړې ده، او دا د حکمت څخه ده چې ته له کړاوونو څخه صفا او خواږه شيان جوړ کړې، نو په دې توګه د خوندونو صفايي ډېرېږي او کړاوونه له منځه ځي.

١٩- ګټورې چارې په ذهن کې وساته او د هغو د ترلاسه کولو لپاره کار وکړه، او زيان رسوونکو شيانو ته پام مه کوه، ترڅو د هغو لاملونو څخه چې د اندېښنې او غم سبب ګرځي، خپل پام واړوې، او د راحتۍ او د نفس د تمرکز په مرسته د مهمو چارو ترسره کولو ته توجه وکړه.

۲۰- او د ګټورو شیانو څخه دا هم ده چې کارونه په وخت سره بشپړ شي، او راتلونکي لپاره ځان فارغ کړی، ځکه چې که کارونه په وخت نه وي ختم شوي، نو پخواني پاتې کارونه به له نوو کارونو سره یوځای شي، او فشار به یې ډېر شي، خو که ټولې چارې په خپل وخت سره حل کړې، نو راتلونکي کارونو به په قوي فکر او عمل ترسره کړې.

۲۱- ته باید د ګټورو کارونو تر ټولو مهم انتخاب کړې، او د هغه څه ترمنځ توپیر وکړې چې ستا روح ورته تمایل لري او هغه څه چې ته یې په کلکه غواړې، ځکه چې د هغې برعکس د ستړیا، تنګېدا او کړاو لامل کېږي، پدې کې د صحیح فکر او مشورې څخه مرسته وغواړه، ځکه چې هغه څوک چې مشوره کوي هېڅکله به پښېمانه نه شي، هغه څه چې غواړی یې ترسره یې کړه، په دقت سره یې وڅېړه، او که مصلحت یې ثابت شو او اراده دې وکړه، نو په الله توکل وکړه، ځکه چې الله تعالی توکل کوونکي خوښوي.

والحمد لله رب العالمین.

وصلی الله علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه وسلم.

حرمين

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

د حرمين پيغام

د مسجد الحرام او مسجد نبوي زيارت کونکو لپاره لاربښود
مواد په ژبو کې

978-603-8524-26-8